

Teoretično izobrazbo, ki je neobhodno potrebna za dober in uspešen obrtniški stan, pa mora obrtnemu naraščanju nuditi obrtnonadaljevalna šola. Take šole obstoje danes po vseh deželah in državah. V Avstriji, osobito na Dunaju, so te vrste šole naravnost siljajo urejene. Na Dunaju kakor tudi v Pragi ima po veliki večini vsaka obrtna zadruga svojo strokovno šolo, v kateri poučujejo obrtniki strokovniki v vseh panogah strokovne izobrazbe in vede. Kje so časi, da bomo pri nas samo mislili smeli na to, da si bodo obrtne zadruge ustanovile svoje lastne strokovne šole. Za to nam manjka še vseh predpogojev; no, pa upajmo, da bo do tega prei ali slej prišlo. Za enkrat pa moramo storiti vse, da ga našim obrtnonadaljevalnim šolam zajamči obstoj in ne smemo popustiti od naših zahtev, da se obrtnonadaljevalne šole podražijo. Skrbeti moramo za to, da se naš obrtni naraščaj z vso resnostjo pripravi na svoj bodoči poklic in da se z vso vnemo in veseljem usposobi za boj, ki ga čaka v socialnem kakor tudi v gospodarskem oziru v najbližji bodočnosti. Preprečiti moramo našemu obrtnemu naraščaju, da bi se potikal po kinitih, gostilnah in kavarnah, zlasti pa, da se ga sili biti član organizacij, ki mu vse drugo nudijo, kakor pa duševno in telesno vzgojo. Naši učni mojstri in vsi drugi poklicni činitelji naj se zavedajo kako težko odgovornost si nalagajo, če dopuste, da se obrtniški naraščaj potaplja od dne do dne in izgublja od pravih dobrih poti.

Zatorej pozivljamo v imenu socialne pravičnosti, v imenu kulture in napredka, v imenu vseh dobrih in zavednih obrtnikov, kakor tudi v imenu deželne zveze obrtnih zadrug kot centralne organizacije obrtnikov v Sloveniji, da merodajni krogi takoj poskrbe, da se zasužura bodoči obrtnonadaljevalni šol s tem, da se dobe potrebna denarna sredstva, da se v jeseni otvorijo šole in store vsi potrebni koraki, da se obrtnonadaljevalne šole podražijo in nastavi zadostno število strokovnikov, ki bodo vajence in vajenke poučevali o stroki, kateri pripadajo.

Če se je poskrbelo za polno otvoritev srednjih šol, ki jih je deloma preveč, naj se skrbi tudi za to, da se nudi obrtnemu in trgovskemu naraščaju potrebnih strokovnih in nadaljevalnih šol, ker iz tega naraščaja bodo postali dobri in zavedni pridobitni krogi, ki bodo sebi in državi za ugled, bodoči davkoplačevalci ter najkoristnejši člani človeške družbe.

Vse obrtne zadruge se pa tem potom pozivljajo, da zastavijo v svojih krajih ves svoj vpliv, svojo fizično in denarno pomoč da se povsod, kjer je potreba, v jeseni otvorijo obrtnonadaljevalne šole.

—t V 12. številki letošnjega »Kmetovalca« smo čitali sledeče:

Barjanski kmetijski fantje so napravili v binokosnih praznikih pod vodstvom T. Grčarja, šolskega voditelja na Barju, kmetijsko poučni izlet na kmetijsko šolo na Grm pri Novem mestu. Čeravno na praznik, ko ima vsak človek rad mir, sta nam ravnatelj kmetijske šole, gospod kmetijski svetnik B. Skalčev, in strokovni učitelj gospod F. Malasek, več ur razkazovala prav vse zanimivosti tega zavoda. Ogledali smo si učilnice, učila ter razen vinogradov prav vse panoge kmetijstva. S poljudnim razjasnjevanjem sta nas navduševala za lep, častni kmetijski stan. Brezplačno kosilo in kozarec »dolenjca« nam je posebno dobro prijalo po 72 km dolgi vožnji s kolesi. Odnegli smo z Grma najlepše spomine in si zapisali v srca lepe nauke. Omenjenima gospodoma najlepša in priskrba zahvala! — Obiskali smo na tudi lepo šentrupertsko dolino s krasnimi griči, prepreženimi z vinsko trto. Šolski ravnatelj v št. Rupertu, gospod N. Lusaček, nam je razkazal šolski vrt ter moderno urejeni čebelnjak. S praktičnim in teoretičnim predavanjem o čebelarstvu nas je tako navdušil, da smo vsi sklenili prijeti se čebelarstva. Tudi njemu najlepša hvala! — Taki kmetijski izleti v prostem času so posebno važnega pomena, in sicer za: 1. spoznavanje krajev in običajev; 2. spoznavanje zemlje in različno obdelavo; 3. trpljenje kmetov po raznih krajih z ozirom na kakovost in lego zemlje; 4. spoznavanje raznih kulturnih rastlin; 5. medsebojno spoznavanje kmetovalcev njih težnje ter krepitve samozavesti; 6. ljubezen in spoštovanje do onih, ki žive in delajo za povzdigo kmetijskega stanu. — **Izletnik.**

Ali je vaša šola že vpslala prispevek za Neratov temeljni kamen »Učiteljskemu domu v Mariboru«? Ko dajemo drugim, dajmo tudi sebi!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po **Pobrežje pri Mariboru.** Kakor vsako leto so tudi letos učenci tukajšnje šole dne 25. junija priredili sklepno veselico. Nastopilo je čez 50 učencev. Glavne točke sporeda so tvorile igre: »Razbiti vrč«, »Sneguljica«, »Šivilja Klara« in nastop mladih godcev. Izkazali so se posebno najmanjši na šoli. Veselica je v vsakem oziru izborna potekla.

—po **Dolnja Lendava.** Učenci tukajšnje drž. osnovne in drž. mešč. šole so priredili 27. junija popoldne in na Vidov dan zvečer igro »Pogumni Tonček«. Prvi predstavi je prisostvovala šolska mladina iz Dolnje Lendave in Dolge vasi, drugi pa odrasli. Igra je bila dobro naučena in vloge srečno razdeljene, tako, da je uspela nad vse pričakovanje. Največje zasluge pri celi prireditvi imata režiserja Mirko Klanjšček in Ivanka Runovec. Tudi ostali učiteljski zbor je storil svojo dolžnost. Igra je posetilo v pretežni večini madjarsko prebivalstvo, ki je dobilo od tukajšnjega prosvetnega dela najboljše utis. Moralni uspeh je bil vsekako velik.

—po **Ob sklepu šolskega leta,** dne 28. t. m. je priredila šola v Rovtahu pri Logatcu razstavo dekliških ročnih del, ki je bila prav zadovoljiva. Občinstvo se je jako zanimalo zlasti za čipke in stenske preproge. Pri tem ima največ zasluge gđ. učiteljica Iva Kunc, ki je uredila razstavo prav okusno. Predlogu tukajšnjega krajnega šolskega sveta, da se počaka z razstavo še drugi dan, t. j. na praznik sv. Petra in Pavla, je šolsko vodstvo ugodilo in tako se je obisk občinstva, znatno izpopolnil. Ob tej priliki je zabavala udeležence tudi šolska mladina z raznimi deklamacijami in ljubkim petjem. Pobirali so se tudi darovi za revnejše otroke. Nabralo se je skupaj 495 K.

—po **Velike Lašče.** Tukajšnja šolska mladina je pod vodstvom svojega učitelstva v tem šolskem letu priredila že dve šolski zabavi v korist revni šolski mladini, in sicer to pot na praznik sv. Petra in Pavla 29. t. m. pod naslovom: »Vidovdanska proslava«. Dopoldanski spored je tvorila razstava risb in pisank šolske mladine vseh razredov, ženskih ročnih del, del iz gline in deloma iz lesa. Nočemo popisovati utisov, ki so jih posamezni izdelki napravili na gledalce; omeniti naj le da so roditelji zatrievali učitelstvu svojih otrok, da kaj tako lepega še svoj živ dan niso videli in da je učiteljstvo s to šolsko razstavo dokazalo, da si je svesto svojega zvišenega poklica katerega naloge izpolnjuje v polni meri. — Popoldansko prireditev, ki se je vršila na prostem, je otvoril s primernim nagovorom g. nadučitelj Fran Štefančič. V svojem nagovoru je v kratkih stavkih očrtal dušo srbskega dela našega naroda in podal zanimiv pregled pomembnih momentov iz srbske povestnice, s posebnim ozirom na moralni vpliv Vidovdanskega poraza, ki je položil temeljni kamen nadaljnjemu srbskemu kulturnemu delu. Navdušen aplavz je pričal, da so navzoči v duhu stopali s Kosovskega polja roko v roki z brati Srbi in prisegli: delati in živeti le v prosep naše mile domovine Jugoslavije. — Dalje je sledilo več pevskih točk in deklamacij. Osobito pesmi: »Biljana« (makedonska narodna) in »Višnjica« ter »Popuknil je«, so žele obilo odobravanje. Mal pevske zborček je izvajal omenjene pesmi ljubko in z občutkom, za kar gre zahvala tukajšnjemu učitelju srbohrvaščine gosp. Dušanu Ivanu Šestanu, ki nas pa žal s prihodnjim šolskim letom zapusti. — Deklamaciji »Tinček pobalilček« in »Raca in račka« sta vzbudili vseobče občudovanje nad tako izvanrednim razumevanjem in skoro umetniškim prednašanjem. Priznati se mora, da kraji, ki so nam dali Trubarja, Stritarja in Levstika, niso še izčrpani na talentih. Da pa se v učencih vzbudi in razvije njih duševne zmožnosti, je treba večje roke, ki je bila v tem slučaju gospodična učiteljica Anka Somrakova, katere trud je bil ta dan s priznanjem poplačan. — Sledil je tudi primerno pripravljen dramatični prizorček: »Martin Kopač«, ki ni prav nič zaostajal za obema deklamacijama, kar je zonet zasluga že omenjene, nemurno delujoče gospodične učiteljice. — Telovadni nastop dečkov in deklic s prostimi vajami, 40 po številu, ki je bil v izvajanju pri deklacijah tako precizen, da bi delal čast najboljšemu telovadnemu društvu v Ljubljani, je pričal, da se tudi telovadba v Tyrševem telovadnem sestavu na tukajnji šoli prav pridno goji. Pa tudi vaie na gredi, ki so jih izvajale deklice in telovadne skupine dečkov, so dokazale, da je dotični g. učitelj posvetil

telovadbi velik del svojih zmožnosti. — Prireditve je zaključila skupina vseh dečkov in deklic, ki je bila po svoji sestavi krasoti naravnost impozantna in je žela nepopisen aplavz. Nato je bila sodelujoča mladina primerno pogoščena s pecivom in drugimi dobrotami. Moralni in gnotni uspeh je od februarske prireditve znatno napredoval. S to prireditvijo je naše učiteljstvo ponovno dokazalo, da kljub različnim očitkom in zaprekam od strani nekega ali pa zaslepljenega ljudstva ne drži rok križem, in da mu je prosep naroda prva in glavna naloga. S tem dnem si je šola pridobila zonet leno število prijateljev, ki naj od dne do dne raste, da zamoremo končno reči: slovenski narod nima ni enega neprijatelja šole.

Končno moramo omeniti tov. Fr. Rupnika, ki si je stekel s svojo agilnostjo največ zaslug za to prireditev.

Prijatelji šole.

—po **Iz Ljubljane.** — VI. d. e. s. o. s. šola je priredila v telovadnici dne 27. 6. ob 19. uri še nenatisnjeno spevoigro »Osvobojenje« našega vrlega tov. »Emila Adamiča, besedilo pa pesnice Utve - Premkove. Na sporedu so bile tudi telovadne vaje in deklamacija. Telovadnica je bila prenapolnjena starcev in gostov; mnogo jih je moralo oditi, ker ni bilo prostora. Povabil je prav rad odzval generalni konzul CSR g. dr. Beneš, predsednik »Glas. Matice« g. Prunk, viš. šol. nadz. g. Gangl, g. okr. šol. nadz. Hočevar z gospo in več drugih povabljenecv.

Prireditve je dosegla popoln uspeh. Ploskanje je pričalo o splošni zadovoljnosti. G. dr. Beneš je izjavil: »Nisem si mogel misliti, da morejo prirediti otroci nižje šole kaj tako dovršenega. Častitam požrtvovalnemu učitelstvu in vztrajni mladini.« Nevstrašno sta se lotila dela tovariša Petrovec in Herbst. Njihov trud je poplačal s priznanjem naših ocenjevalcev, katerih pohvalo jima je naslednji dan izrekel šol. vodja priči mladine.

Drugi dan po razdelitvi sprječeval se je prireditve ponovila dopoldne za dečke, popoldne za deklice šišenske šole. To je bilo veselje med otroci. — Učiteljstvo je pozabilo trud, mladini pa ostanejo v neizbrisnem spominu navdušene deklamacije, krasno petje in mične telovadne vaje. — Prihodnjic zopet na svideenje!

—po **V Loki pri Zidanem mostu** se je vršila 25. pr. m. sklepna šolska veselica. 25 učencev in učenek je kaj posrečeno predstavljalo razne stanove. Učenci so tudi zapeli par tri- in štiriglasnih pesmi, izvajali redovne in proste vaje s petjem ter nastopili v dveh živih slikah. Mnogo veselja je nudil otrokom »ribji lov«, kakor tudi skakanje v vrečah, ubijanje lonca, dr. Zabave, smeha in veselja ni manjkalo. Pogoščeni so bili otroci s hrenovkami, žemljami, čajem in sladkarijami. Iz prijaznosti je sodelovalo tamburaško društvo »Sloga« iz Hrastnika, ki je s svojim lepim tamburanjem zelo povzdignilo že itak židano voljo. Dohodki veselice same so krili vse precejšnje stroške in je še ostalo za nabavo orodja za šolsko delavnico okrog 5000 K.

—po **Dob pri Domžalah.** V nedeljo, 25. junija je priredilo tukajšnje učiteljstvo mladinsko igro v petih slikah »Kralj Matjaž« in spevoigro »Letni časi«. Prireditve je tako dobro uspela, da se je morala dne 28. junija ponoviti, združena z vidovdanskim slavnostjo. »Kralj Matjaž« je bil jako primeren za ta dan, ker je njegova vsebina strogo narodna. Škoda le, da je tehnično zelo težak in so monologi nekaterih vlog preučeni in predolgi, na pr. Ded. Puščavnik. Škrat, česar bi za mladinske igre ne priporočali. Igra zahteva zelo dobrega režiserja in odra. Avtorici, ki nam je podala s to igro res nekaj našega domačega, tem potom najlepša hvala. Upamo, da nas kmalu zopet iznenadi z novim delom. Hvala pa tudi vsemu učitelstvu, ki je z vso marljivostjo sodelovalo in pripomoglo k lepemu uspehu. Posebno pa g. voditelju Matiji Hitju, ki je res dovršeno naučil pevske točke za »Kralja Matjaža« in »Letne čase«.

—**Šolski koncert v Ljutomeru** so priredili dne 2. julija v telovadnici Narodne šole v Ljutomeru ljudskošolski malčki s sodelovanjem učenk in učencev meščanske šole s spremljevanjem salonskega orkestra učiteljstva in na počitnice došlih dijakov užitek poln koncert. Spored je bil sledeč: 1. M. Grošljeva: »Kraljici Mariji« ob venčanju našega ljub. kralja, 2. Volarič: »Slov. mladenkam«, pevski valček s spremljevanjem sal. orkestra, 3. E. Adamič: a) »Vesela pesem«, b) »V goru«, c) »Uspavanka«, sopran-solo (Elv. Zemljič), klav. (Vera Kajč), 4. E. Adamič: »Dudeldajčki«, ženski dyospev, 5. J. Pec: »Potovanje po domovini«, spevoigra s

spremljevanjem sal. orkestra. Še nam do ne zvonki otroški glaski v duši, še jih vidimo pred sabo jasne, mirno uprte pogleda tja v pevovodjo, nadvse zaslužnega tovariša Zacherla. Vse še domi, živi pred nami — poslušalci, gledalci, ki nimate besed, dovolj pohvale izražajočih, ne ploskanja, dovolj gromčega priznanja in navdušenja. Ta mirni naštop disciplin: to vzorno prednašanje deklamacij v spevoigri! ti ljubki solospjevi! Častitamo vrlemu učitelstvu, v prvi vrsti neutrudno delavnemu tov. Fr. Zacherlu, ki se ves žrtvuje mladini in pesmi, k sijajnemu uspehu prireditve! Častitamo pa tudi tebi, Ljutomer z okolico, da imaš v mladini svoji tako svetlo bodočnost! Navdušeni želimo, da se prireditve ponovi morebiti na kakem izletu v bližnjo okolico.

Književnost in umetnost.

JEDNA ANKETA O SRPSKO-HRVATSKIM ODNOSIMA.

(»Srpski Književni Glasnik.«)
(Nastavak.)

S. Pandurović (Beograd). »Opšti i osnovni razlog i takvim srpsko-hrvatskim odnosima i svima rdavim odnosima u našoj zemlji leži, po mome neizmenljivom i suviše čvrstom uverenju, u opštoj moralnoj devalvaciji koja je nastupila posle rata u korupciji koja se, kao zaraza, raširila gotovo po celom organizmu našega društva. To zlo, ili bolje taj zločin prema narodnoj i državnoj zajednici, stvorio je i krizu srp.-hrv. odnosa, kao što je stvorio finansijsku, saobraćajnu i moralnu krizu u zemlji.« »Kako me, međutim, niko ne bi mogao uveriti da postoji kakav instinktivni i razumljiv anatanizam između naših narodnih masa u Sumadiji, Zagorju, Vojvodini, ili Damaciji, meni ostaje da verujem da je jedini krivac za današnje stanje u našoj zemlji samo naša inteligencija, koja uvek stvara i svako zlo i svako dobro u svom narodu i bez koje se, na kraju krajeva, ipak ne može.« »Ako je ta inteligencija krivac, i ako svaki zločin treba kazniti, ostalo bi još pitanje: ko će kazniti? Neka mi je dopušteno reći, da će taj sudija biti svakako sam narod, koji je po cenu velikih žrtava ostvario svoje ujediničenje i koji instinktivno ne će dopustiti da te žrtve budu uzaludne.«

Dr. Ivan Paleček (Vukovar). »Pošto se naša državna zajednica mora organizovati, i pošto držim da nije moguće da se to postigne u potpunoj saglasnosti, to ne vidim drugoga načina da se naša država organizira, nego odlukom većine svih Srba, Hrvata i Slovenaca.« »Potpuna saglasnost je dakako bolja. To je ideal. Al ako se taj ideal ne može doći, onda je majorizacija svakako mnogo manje zlo nego minorizacija, i još mnogo manje zlo od separacije ili amputacije.« »Prihvatim i jednoga narodnoga imena za sve nas nestajati će plemenske diferencijacije. Stoga treba prihvatiti ime jugoslovensko, ime dakle koje će označivati naše zajedničko, naše jedinstveno narodno biće i jedinstvenost naših plemenskih, narodnih težnja. Naisnažniju propagandu za jugoslovensko ime treba da uzmu u svoje ruke intelektualci iz svih dijelova našega naroda a široki narodni slojevi ne će joj se ozbiljno suprotstaviti.«

(Dalje prihodnjic.)

—**k. Alojzij Gradnik: Pot Bolesti.** Gradnikove pesmi tvorijo prvi kamen spomenika bolesti naše neodrešene domovine, ki naj pride v srca nas odrešencev, oziroma nam naj vlije moči za širjenje ideje nadaljnjega odrešitvenega dela. Tolminski punt, solnce v Brdih, noč v Medani, Cerkno, na Erjavčevem grobu, Renče, Smartno, Solkan, Kostanjevica, Gorica, so živi klci nam za bodočnost. Poleg čistosti in blagodnečnosti jezika se odlikujejo Gradnikove pesmi v milini in so izraz nežnih in globokih čustev naše neodrešene domovine. Prepričani smo, da bodo te pesmice našle pot tudi v šolske sobane in da jih ne bodo mogla prezreti naša šolska berila na višjih stopnjah.

—**k. Letno poročilo I. mestne šest-razredne deške osnovne šole v Ljubljani** o šolskem letu 1921./22. je sestavil ravnatelj Jakob Dimnik. Vsebinske je prav dobra. Na čelu nekrolog po kralju Petru I. Osvoboditelju, nato slika velikega pokoinika, potem manifest kralja Aleksandra ter njegova slika z autogramom. Življenjepis kralja Aleksandra I. obsega njegovo mladost, prestolonasledništvo, balkanske vojne, regentstvo, svetovno vojno, ujediničenje SHS, prvič na Slovenskem in v Ljubljani, zaroko in poroko ter rodovnik rumunske dinastije. Slika, ki kaže novoporočeni kralj, par je posebno lepa. Nato slede poročila: Šolsko oblastvo. — Učiteljski zbor. — Statistika. — Imenik